
Praksisfaglighed i skolen

Praksisfaglighed i håndværk og design - en fagcase

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet – Juni 2020

Praksisfaglighed og praksisnær undervisning

Praksisfaglighed og praksisnær undervisning er begreber, der i stigende grad påvirker dagsordenen for grundskolerne i Danmark. Det drejer sig om praksisfaglighed og praksisnær undervisning i alle fag og for alle årgange. Målet er, at elever i grundskolen skal blive så dygtige, som de kan.

Konkret bygges der videre på tiltag i folkeskolereformen med varierede og differentierede læringsformer samt praktiske og anvendelsesorienterede undervisningsformer, som udfordrer alle elever. Styrket fokus på praksisfaglighed i skolen generelt - og specifikt i fagene - indgår altså med fornyet kraft i den brede dannelsesopgave, som grundskolen har. Det gælder også, når grundskolen skal ruste eleverne til at træffe deres rigtige valg af ungdomsuddannelse. Det er der flere indsatser, som har stillet skarpt på.

Udviklingsprojektet "Praksisfaglighed i skolen"

"Praksisfaglighed i skolen" er et projekt, som blev gennemført i 2019 med forankring i Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK). I projektet samarbejdede 50 grund- og erhvervsskoler om at udvikle og afprøve måder at arbejde i grundskolens udskoling med praksisfaglighed i fagene og tværfagligt.

Udviklingsprojektet er en del af en politisk aftale fra 2018 om styrket praksisfaglighed i grundskolen. Aftalen bygger også på politisk enighed om, at styrkelse af praksisfagligheden i grundskolen kan føre til øget søgning til erhvervsuddannelserne. Ved at lade det praksisfaglige fylde mere i grundskolen vil det gøre flere elever bevidste om, at erhvervsuddannelse er en mulighed for alle.

Fra skoleerfaringer til ny inspiration og værktøjer

Denne fagcase er en del af et samlet inspirationsmateriale, der er udviklet på baggrund af grund- og erhvervsskolernes samarbejde i "Praksisfaglighed i skolen". Omdrejningspunktet i projektet har været at bringe forskningsbaseret viden i spil i skolernes praksis og på den baggrund udarbejde inspirationsmateriale til alle skoler, der arbejder med praksisfaglighed i fagene og praksisnær undervisning. På den måde har forskningsbaseret viden og praksiserfaringer givet en dybere forståelse af begrebet praksisfaglighed. Samtidig er der udviklet konkrete værktøjer på baggrund af processen. Fx en "praksisfaglig refleksionsmodel" og en eksemplarisk "fremgangsmåde".

Praksisfaglighed i håndværk og design

Praksisfaglighed i og på tværs af fagene er elevernes kompetence til at koble "Teori og fag" med "Krop og erfaring" i udførelsen af "Handlinger og produkter" så tæt på en praksis som muligt. Praksisfaglig undervisning styrker elevernes koblingskompetence og kan med fordel ske i samarbejde mellem grundskoler og erhvervsskoler.

I denne fagcase får du inspiration til at arbejde med elevernes "Praksisfaglighed i håndværk og design". Først bliver du introduceret til en [overordnet fremgangsmåde](#), som er udledt af samarbejds erfaringer mellem grundskoler og erhvervsskoler om praksisfaglighed i fagene. Efterfølgende kobles fremgangsmåden til [erfaringer fra gennemførelsen af et undervisningsforløb i et samarbejde mellem Fælleshåbskolen og Campus Vejle](#), der har været en del af udviklingsprojektet "Praksisfaglighed i skolen". Derefter kan du læse om [tegn på praksisfaglighed hos eleverne i samarbejdet](#).

Du finder også en [praksisfaglig refleksionsmodel](#), som er udledt af samarbejds erfaringer mellem alle grundskolerne og erhvervsskolerne i "Praksisfaglighed i skolen" samt en litteraturkortlægning.

Modellen kan du anvende, når du skal arbejde med praksisfaglighed i fagene og tværfagligt. Til sidst introduceres du til [det samlede inspirationsmateriale](#).

Overordnet fremgangsmåde

Når du skal arbejde med praksisfaglighed i fagene i et samarbejde mellem en grundskole og en erhvervsskole, er der i "praksisfaglighed i skolen" udledt en overordnet fremgangsmåde, du kan anvende:

Udvælg og inddrag relevante lærere og medarbejdere fra erhvervsskolen og grundskolen så tidligt som muligt.

Bliv enige om forløbets **formål** – hvad skal grundskoleeleverne have ud af undervisningen?

Kort om fagcasen

Fælleshåbskolen og Campus Vejle har samarbejdet om praksisfaglighed i håndværk og design målrettet 7. klassetrin. Grundskoleeleverne besøgte Campus Vejle fire gange, hvor de fik undervisning i salg, afsætning og markedsføring samt sparring og feedback på egne produkter fra erhvervsskoleelever.

Udvikling og afprøvning i samarbejde mellem 50 grund- og erhvervsskoler

I "Praksisfaglighed i skolen" samarbejdede 50 grund- og erhvervsskoler om at udvikle og afprøve måder at arbejde med praksisfaglighed i fagene og tværfagligt. Konsulentvirksomheden Pluss og Aalborg Universitet har sammen med STUK's læringskonsulenter på grundskoleområdet og erhvervsskoleområdet faciliteret skolernes udvikling og afprøvning. På den baggrund er der udviklet et samlet inspirationsmateriale, som denne fagcase er en del af. Det samlede inspirationsmateriale findes på Danmarks Læringsportal EMU.dk. Du finder en introduktion til inspirationsmaterialet i slutningen af denne fagcase.

Formulér de **faglige mål** og afklar, hvilke **tegn på praksisfaglighed** I gerne vil opnå. Beslut hvordan I vil følge op.

Udvælg **aktiviteter**, der kan understøtte de faglige mål og ønskede tegn på praksisfaglighed.

Planlæg aktiviteter og sørg for tydelig **rollefordeling** mellem grundskole- og erhvervsskolelærere.

Gennemfør aktiviteterne med eleverne på grundskolen og erhvervsskolen.

Evaluer elevernes praksisfaglige udbytte af aktiviteterne.

Herunder kobles de forskellige trin i den overordnede fremgangsmåde med konkrete erfaringer fra samarbejdet mellem Fælleshåbsskolen og Campus Vejle om praksisfaglighed i håndværk og design.

Erfaringer fra Fælleshåbsskolen og Campus Vejle

Medarbejdere fra både Fælleshåbsskolen og Campus Vejle deltog i samarbejdet. Fælleshåbsskolen havde sammensat et praksisfagligt team bestående af lærere med forskellige fagligheder. På Campus Vejle var teamet sammensat af en studievejleder og en underviser i dansk, innovation og iværksætteri. Forud for forløbet udarbejdede medarbejderne fra begge skoler i fællesskab en detaljeret lektionsplan. Begge parter satte stor pris på denne plan, da den skabte transparens hele vejen gennem forløbet.

Forløbets formål var at træne grundskoleeleverne i 21st Century Skills. Derudover skulle projektet styrke eleverne i at arbejde projekt- og helhedsorienteret. Eleverne skulle selv skabe et produkt, der kunne sælges, hvorfor de skulle indtænke både salg og markedsføring i udarbejdelsen af deres produkt.

De faglige mål for forløbet var, at grundskoleeleverne skulle styrke den innovative arbejdsproces i håndværk og design. De skulle skabe et produkt, og det skulle kobles med viden om afsætning og

markedsføring. Dernæst skulle eleverne selv pitche deres produkt og dermed styrke deres kommunikative færdigheder.

Helt konkret skulle grundskoleeleverne på Campus Vejle lære at arbejde med Excel, hvilket de ikke havde prøvet før.

Eksempler på elevaktiviteter

Forberedelse af eleverne: Fælleshåbsskolen har et Fab Lab, hvor værktøjer og teknologier er tilgængelige for eleverne. Gennem introduktion til, og undervisning i, Fab Lab fik eleverne en ekstra dimension på Håndværk og Design.

Eleverne blev bedt om at begynde deres idéudvikling til et produkt, inden forløbet startede officielt. Formålet var at gøre grundskoleeleverne klar til mødet med erhvervsskoleeleverne.

Værkstedsopgaver til eleverne: Udover de fysiske produktioner fik eleverne sparring og feedback på deres produktidéer og hjælp til, hvordan de skulle pitche deres produkt i løbet af processen. Derudover modtog de undervisning i salg/afsætning og markedsføring.

Opfølgning på værkstedsbesøg: Eleverne skulle hjemme på Fælleshåbsskolen arbejde videre med deres produkter ud fra den feedback, de havde fået på Campus Vejle. På den måde blev produktudviklingen en iterativ proces for eleverne.

Fælleshåbsskolen og Campus Vejle arbejdede tæt sammen om en detaljeret lektionsplan, og i fællesskab blev det afklaret, at lærerne fra Campus Vejle skulle være meget bevidste om at tilpasse undervisningen, da eleverne fra Fælleshåbsskolen kom fra 7. klasses trin og derfor en del yngre end de elever, lærerne fra Campus Vejle er vant til at undervise.

Derudover skulle en stor del af samarbejdet ske i mentorforløb, hvor grundskoleeleverne fik erhvervsskoleelever som læringsmakere. Erhvervsskoleeleverne skulle hjælpe grundskoleeleverne med deres produkt og pitch.

På den måde skulle eleverne blive mere bevidste om at videreudvikle og optimere deres produkt samt med at give og modtage feedback.

Eleverne skulle præsentere deres produkt og vurderes på en række kriterier som fx:

- At arbejde seriøst
- At bruge fagudtryk
- Det fysiske produkts kvalitet.

Der var en tydelig rollefordeling mellem grundskolelærere og erhvervsskolelærere, hvilket var sikret gennem lektionsplanen. Det var tydeligt, hvad der skulle ske, og hvem der havde ansvaret under besøgene på Campus Vejle. Grundskolelærerne havde et særligt pædagogisk fokus, mens erhvervsskolelærerne var ansvarlige for det indholdsmæssige.

Eleverne tog godt imod de forskellige opgaver og den feedback, de fik fra erhvervsskoleeleverne. Det at arbejde med et konkret produkt virkede godt i forhold til at forstå det teoretiske.

Der blev foretaget løbende evalueringer og en slut-evaluering. Evalueringerne viser, at eleverne blev mere motiverede i undervisningen. De blev bedre til at samarbejde, arbejde problemløsende og idégenerere. Derudover lærte de om feedbackkultur. Mere konkret blev de skarpere på innovationsprocessen knyttet til produktudvikling og den efterfølgende markedsføring.

Lærerne på erhvervsskolen og grundskolen erfarer, at der er forskel på, hvordan de hver især bedømmer fysiske produktioner. Grundskolelærerne havde stærkt fokus på kvaliteten af det fysiske produkt, og erhvervsskolelærerne havde stærkt fokus på innovationsprocessen og markedsføring af produktet. Begge parter fik meget ud af at sparre med hinanden og på den måde skabe en fælles forståelsesramme. De ønsker at fortsætte samarbejdet, men måske i lidt mindre skala.

Tegn på praksisfaglighed hos eleverne

Lærere fra Fælleshåbsskolen vurderer, at eleverne har fået en bedre forståelse af, hvordan man arbejder innovativt med et produkt, når det sker virkelig hedsnært. Det gør en forskel, når eleverne selv vælger og skaber et produkt fra bunden i sammenhæng med undervisning i salg og markedsføring.

Lærerne oplevede, at eleverne blev mere motiverede i undervisningen - både fagligt stærke og fagligt svage elever.

Eleverne har fået konkrete erfaringer med at idégenerere og lave konkrete produkter. Lærerne oplever, at flere af eleverne på den måde har fået øjnene op for, at de er mere kreative, end de selv tror.

Praksisfaglig refleksionsmodel

Praksisfaglighed i og på tværs af fagene er elevernes kompetence til at koble "Teori og fag" med "Krop og erfaring" i udførelsen og udarbejdelsen af "Handlinger og produkter" så tæt på en praksis som muligt. Koblingen er illustreret i modellen.

Praksisfaglig refleksionsmodel

Elevernes praksisfaglighed

Eleverne kan være dygtige til at udføre handlinger og lave produkter, arbejde med fagenes teori eller bringe deres krop og erfaring i spil i forskellige sammenhænge. Alle tre dele skal eleverne mestre for at udtrykke praksisfaglighed. Den praksisfaglige koblingskompetence udtrykkes stærkest, når eleverne kan binde de tre dele sammen.

For at vurdere elevernes praksisfaglighed kan du fx overveje:

- Kan eleverne *se* ► *udtrykke* ► *vurdere*, hvordan de bør anvende deres fag, teoretiske viden, krop og erfaring i udførelsen af egne handlinger og udarbejdelse af produkter?

- Kan eleverne *genkende* ► *udtrykke* ► *vurdere* fag, teori, hånddelag og arbejdsprocesser, der kommer til udtryk i egne og andres produkter og handlinger?
- Kan eleverne *genkalde* ► *udtrykke* ► *anvende* deres kropslige erfaringer fra udførelsen af handlinger og udarbejdelse af produkter til at forstå og vurdere fagenes teorier?

Praksisfaglighed i undervisningen

For at styrke elevernes praksisfaglighed skal undervisningen tilstræbe praksisnærhed, relevans og kropslig erkendelse gennem iscenesættelse af læringsrummet. Fx:

- *Udenfor skolen:* Udførelse af autentiske handlinger og udarbejdelse af produkter i en praksis/arbejdsplads koblet med refleksion over teori, fag og erfaring
- *I skolen:* Læringsituationer, der knytter an til noget autentisk for eleverne, og hvor eleverne gennem udførelse af handlinger og udarbejdelse af produkter skaber en relation til erfaringer, fag og teori

- *I og udenfor skolen:* Læringsituationer, der aktivt skaber sanseindtryk/erfaringer og lægger op til refleksion med ét eller flere

Undervisningen kan med fordel tilrettelægges som et eksperimentarium med plads til forskellige måder at lære på og rum til at øve sig gennem gentagelse. Med afsæt i modellen kan du i forberedelsen af undervisningen fx overveje:

- Hvordan bliver undervisningen autentisk for eleverne?
- Hvilke handlinger skal eleverne øve sig i at udføre, når de laver produkter?
- Hvordan bringes elevernes krop og erfaring i spil?
- Hvilke teorier og fag skal eleverne øve sig i at genkende og anvende?
- Hvordan skal eleverne øve sig i at koble praksisfaglighedens tre dele?

Praksisfaglighed i skolen – det samlede inspirationsmateriale

Vidensopsamling

Forsknings- og praksisbaseret viden, der bidrager til definition af begrebet praksisfaglighed og udgør grundlaget for udledningen af den praksisfaglige refleksionsmodel.

Fagcases om praksisfaglighed i fagene

Otte fagcases om praksisfaglighed i fagene og tværfagligt. En fagcase formidler erfaringer med afprøvning af praksisfaglige undervisningsforløb i konkrete samarbejder mellem grund- og erhvervsskoler. En fagcase præsenterer også den fremgangsmåde til at arbejde med praksisfaglighed i fagene, som er udledt gennem afprøvningen, og endelig indeholder en fagcase introduktion til den praksisfaglige refleksionsmodel.

Der er udarbejdet fagcases om:

- Matematik
- Dansk
- Naturfag
- Fremmedsprog
- Håndværk og design
- Tværfagligt projektforsøg
- Projekt opgaven i 9. klasse
- OSO i 10. klasse

Videoer med leder- og lærererfaringer om praksisfaglighed i fagene

Til hver af de otte fagcases er der udarbejdet to videoer med supplerende erfaringsopsamling. Her fortæller ledere, lærere og elever fra grund- og erhvervsskoler om deres konkrete erfaringer med afprøvning af undervisningsforløb med praksisfaglighed i fagene og tværfagligt.

Vejledning til ledere og lærere

Vejledningen fokuserer på tre centrale temaer:

- Hvorfor er der fokus på praksisfaglighed?
- Hvad er praksisfaglighed?
- Hvordan kan ledere og lærere arbejde med praksisfaglighed i fagene og tværfagligt?

Det er en vejledning til at komme godt i gang, få et fælles sprog om praksisfaglighed, organisering af arbejdet og evaluering samt det at spotte tegn på praksisfaglighed hos eleverne.

Inspirationsmaterialet på EMU.dk

Det samlede inspirationsmateriale er tilgængeligt på Danmarks Læringsportal EMU.dk. Her findes også et link til en digital læringsplatform, hvor det samlede inspirationsmateriale er bygget ind i en modulstruktur.

AALBORG UNIVERSITET

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Pluss.